

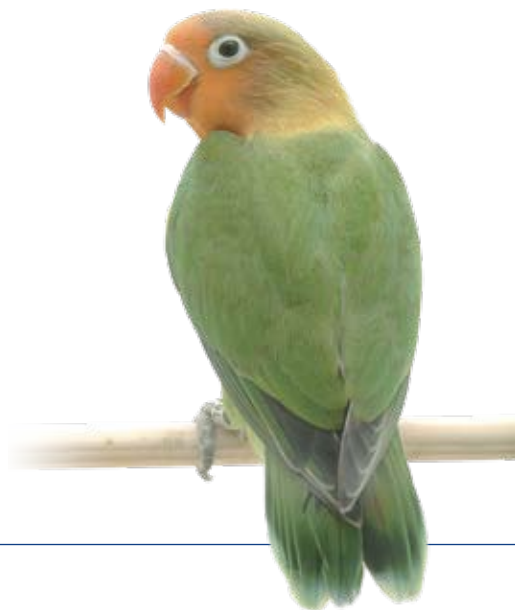

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

Dé handleiding voor het houden van huisdieren

Serie vogels

Dwergpapegaai

Agapornis spp.

Dwergpapegaaien, of agapornissen (ook wel agaporniden genoemd), zijn vogels die zowel in de huiskamer als in een volière gehouden kunnen worden. Het zijn zeer intelligente, sociale dieren die afkomstig zijn uit Afrika, waar ze in groepen leven in het struikgewas en open grasland in het savannegebied.

Als u overweegt om een dwergpapegaai als huisdier te kopen, is het belangrijk dat u zich van tevoren goed laat informeren. Deze huisdierenbijsluiters is hierbij een hulpmiddel.

Verschillende varianten

Er zijn negen soorten dwergpapegaaien en een paar ondersoorten, waarvan een aantal in ons land gekweekt wordt. Bekende soorten zijn de *Agapornis roseicollis* of perzikkopagapornis, de *Agapornis personatus* of zwartmaskeragapornis en de *Agapornis fischeri*. Ze zijn het bekendst onder hun Latijnse namen. Het zijn kleine vogels van tussen de dertien en zeventien centimeter groot met een gewicht van 40 tot 60 gram. Ze hebben naar verhouding een vrij groot hoofd en een stomp staartje. Sommige soorten hebben een witte oogring. De basiskleur van de meeste soorten is groen, maar bij agapornissen die gekweekt zijn komen allerlei kleuren voor.

Natuurlijk gedrag

De dwergpapegaaien komen voor in heel Afrika. Ze leven in het struikgewas aan de rand van het regenwoud, in het savannegebied en de open graslanden. Ze leven in kleine tot middelgrote groepen en houden onderling contact door het maken van contactgeluiden. In de morgen verzamelen de groepen zich om voedsel te zoeken, soms in het gezelschap van vinken. Ze zijn meestal schuw en moeilijk te benaderen. Dwergpapegaaien vinden een partner voor het leven en broeden vaak in bomen. Ze bouwen een koepelvormig nest van dunne takjes en reepjes boomschors, waarbij vooral het popje (vrouwje) aan het nest bouwt. Het nest wordt wel verdedigd, maar over het algemeen zijn agapornissen verdraagzame vogeltjes.

Huisvesting

Dwergpapegaaien zijn echte groepsdieren, en kunnen zowel binnenshuis als buiten in een volière worden gehouden. Wie kweken wil, doet er het beste aan om de vogels in een groep te huisvesten, zodat

ze zelf koppels kunnen vormen. Houd agapornissen in elk geval nooit alleen. Voor een koppeltje agapornissen is een kooi van minimaal 60x70x100 centimeter nodig. Voor meerdere koppels moet hij natuurlijk veel groter zijn. Een volière dient voorzien te zijn van een - liefst verwarmd - tochtvrij binnenverblijf. Als zitstokken kiest u liefst natuurlijke takken. De bodembedekking in een volière kan bestaan uit beton of tegels. Verschillende soorten agapornissen kruisen gemakkelijk met elkaar. Plaats daarom alleen vogels van dezelfde soort bij elkaar, om te voorkomen dat er, vaak onvruchtbare, kruisingen geboren worden. Wie agapornissen in de huiskamer wil houden, kan het beste een huiskamervolière voor ze inrichten. Deze kooi moet dan wel worden ingericht met allerlei speelgoed en veel materiaal om te slopen. Plaats ook hier weer vogels van dezelfde soort bij elkaar, of u kunt twee vogels van hetzelfde geslacht nemen. Een mogelijkheid is om de al dan niet gekortwiekte vogeltjes overdag op een klimboom of een speciale klimwand te laten spelen. De bodembedekking kan bestaan uit stuifvrije kattenbakkorrels, zeoliet, maïskorrels, beukensnippers of schelpenzand. Zorg voor voer- en waterbakjes van materiaal dat goed schoon te maken valt, bijvoorbeeld RVS. Er zijn kooien in de handel waar de bakjes met een speciaal kliksysteem in passen. Datzelfde systeem kan dan soms ook gebruikt worden om bakjes aan de klimbomen te bevestigen. Onze woonkamers zijn veelal te droog voor dwergpapegaaien. Douche of sproei de vogels daarom regelmatig, en zorg voor badgelegenheid. Zowel in de buitenvolière als het huiskamerverblijf moet voldoende gelegenheid zijn voor de vogels om bezig te zijn. Wilde vogels brengen 90% van hun tijd door met voedsel zoeken, daarom moet er ook zogenaamd

fourageerspeelgoed aanwezig zijn, om gedragsproblemen te voorkomen.

Verzorgen en hanteren

Dwergpapegaaien zijn zeer intelligent en hebben voldoende uitdaging nodig in de vorm van speeltjes. Soms zullen twee agapornissen behoorlijk gaan kwetteren, maar wanneer u ze van voldoende bezigheden voorziet, blijft dit beperkt. U zult ze bijvoorbeeld een enorm plezier doen met verse wilgen-, vlier- en onbespoten fruitboomtakken. U kunt uw dwergpapegaaien trainen om netjes op uw hand te stappen en te accepteren dat ze in de hand genomen worden, al dan niet in een handdoek. Sommigen laten hun agapornissen kortwieken, zodat ze veilig mee naar buiten kunnen. Het kortwieken van uw huiskamervogels kunt u, zeker in het begin, het beste aan ervaren personen overlaten. Als dwergpapegaaien goed worden opgevoed, kunnen ze heel vertrouwd raken met de verzorger. Een dwergpapegaai die alleen gehouden wordt, kan echter gedragsstoornissen gaan vertonen en bijvoorbeeld zijn baas als partner gaan beschouwen, of sexueel gefixeerd raken op een spiegeltje of speeltje. Sommige popjes gaan zichzelf kaalplukken, of gaan eieren leggen wanneer ze te veel door hun menselijke verzorger geknuffeld worden. In enkele gevallen overlijden ze zelfs aan legnood. Als u de vogel los in de kamer laat vliegen, pas dan op met zaken als snoeren, giftige planten en andere huisdieren en doe eventueel de gordijnen dicht zodat het dier niet tegen het raam vliegt.

Verwijder dagelijks het voer dat niet opgegeten is, dit om schimmels en dergelijke te voorkomen. Ververs ook het drinkwater tenminste eenmaal

per dag en vaker indien nodig. Maak de kooi elke week schoon en denk daarbij aan de zitstokken en het badje. De bodembedekking moet dan ook vervangen worden.

Was goed uw handen na het hanteren van de vogel of het verschonen van de kooi, papegaaiachtigen kunnen ziekten op mensen overbrengen.

Voeding

Een agapornis eet in het wild zaden, fruit, groente en sommige grassoorten maar gedijt in gevangenschap het best op een gevarieerd menu van biologische zaden, groenten, vruchten en noten. Het is echter nogal bewerkelijk om dit dagelijks klaar te maken. Daarom zijn er voor dwergpapegaaien speciale kleine pellets in de handel, zodat ze alle benodigde voedingsstoffen binnen krijgen. Deze pellets zijn te koop bij de dierenspeciaalzaak of dierenarts. Hiernaast blijven groenten, fruit en noten nodig. Krijgt uw dwergpapegaai geen voer in de vorm van pellets, dan kan het menu aangevuld worden met eivoer (met name in de kweekperiode). Geef nooit avocado of chocolade, dat is giftig voor vogels. Agapornissen eten twee maal per dag: in de ochtend en vlak voor het slapengaan. Het beste is het om 's ochtends fruit, noten en groenten te geven, en 's avonds pellets en/of zaden. Geef om de week wat maagkiesel apart in een bakje. Zorg voor schoon drinkwater, dat u aanzuurt door wat biologische appelazijn toe te voegen. Dit remt de groei van bacteriën.

Van jong tot volwassen dier

Het verschil in sekse is bij de meeste soorten dwergpapegaaien niet te zien. Het popje heeft soms een wat breder bekken, wat door een ervaren kweker of

dierenarts te voelen is. De kop van het mannetje is soms naar verhouding iets groter. Ook lijken popjes iets feller te zijn dan de mannen. De verschillen zijn echter minimaal. Voor geslachtsbepaling kunt u daarom het beste een DNA-test laten uitvoeren aan de hand van een veertje. Dwergpapegaaien zijn geslachtsrijp wanneer ze rond de acht maanden oud zijn. Het is echter beter om te wachten met kweken tot ze een jaar oud zijn. Agapornissen bouwen een nest in een broedkast. Het popje legt om de dag een ei met een totaal van vier tot zes eieren. Ongeveer 23 dagen na de leg van het eerste ei komen de eieren uit. Na vijf tot zes weken gaan de ouders minder voeren, en na zeven tot acht weken eten de jongen zelfstandig. Op het moment dat de jongen helemaal zelfstandig zijn, kunt u ze beter bij de ouders weghalen omdat deze wel eens agressief tegen hun jongen kunnen worden. Veel vogels worden met de hand door mensen grootgebracht, omdat dit tammere vogels op zou leveren. Dit is echter een fabeltje: de meest stabiele vogels zijn door de ouders zelf in samenwerking met de kweker grootgebracht, het zogenaamde 'co-parenting'. De jongen verlaten de ouders dan ook pas wanneer ze zelfstandig eten en - liefst in een buitenvolière - hebben gevlogen. Een dwergpapegaai kan tien tot vijftien jaar oud worden. Mocht u onverhoopt niet meer voor uw dier kunnen zorgen, dan zijn er stichtingen die bemiddelen en adviseren bij adoptie.

Ziekten en erfelijke aandoeningen

Een gezonde dwergpapegaai is alert en levendig. Bij gezonde vogels is de ontlasting vrij stevig, grijsgroen met wit. Oude vogels zijn vaak herkenbaar doordat ze magerder zijn. Een zieke vogel

zal niet gauw laten zien dat hij ziek is: het zijn prooidieren, en je kwetsbaar tonen is vragen om gegrepen te worden door een roofdier. Wanneer een zieke dwergpapegaai 'bol' gaat zitten, is het meestal al te laat. Wie papegaaien houdt, doet er goed aan ze jaarlijks te laten checken door een gespecialiseerd vogelarts.

Een dof verenkleed kan op een slechte conditie wijzen. Gele ontlasting kan wijzen op leverproblemen.

Ziekten kunnen o.a. worden veroorzaakt door virussen. Het polyomavirus veroorzaakt polyoma, ook wel kruipersziekte genoemd. Bij de lichte vorm groeien jonge vogels slecht. Ze krijgen een opgezette buik en de lever wordt aangetast. Bij de heftige vorm kunnen de dieren plotseling sterven. Het circovirus veroorzaakt de beruchte PBFD (snavel- en veerrotziekte). Hierbij verliezen de vogels ineens hun veren en er komen afwijkende veren voor in de plaats. Ook komen snavelafwijkingen voor. Het afweersysteem wordt aangetast en er kunnen allerlei complicaties optreden. Deze ziekte komt bij dwergpapegaaien minder voor dan bij andere papegaaien, maar ze kunnen de ziekte wel bij zich dragen en aan andere vogels doorgeven. Wilt u de dwergpapegaai bij andere vogels houden, dan moet u hem hierop laten testen. Papegaaienziekte (psittacose) wordt veroorzaakt door een Chlamydia bacterie. Symptomen lijken op verkoudheidsverschijnselen zoals een loopneus, moeilijk ademen en ontstoken ogen.

Bij dwergpapegaaien komt ook wel KDS voor, het Kliermaag-dilatatiesyndroom, veroorzaakt door een virus. Hierbij worden de zenuwen die het maag-

darmkanaal besturen, aangetast. Een andere ziekte is aspergillosis, een luchtwegaandoening veroorzaakt door schimmels. Door verminderde weerstand kunnen vogels deze ziekte oplopen. Darminfecties kunnen het gevolg zijn van schimmels of bacteriën. Pas op dat u geen oud of beschimmeld fruit of ander voer in de kooi laat liggen.

Vogels kunnen niet tegen de damp van sterk verhitte pannen met anti-aanbaklaag (PTFE), ze kunnen hieraan overlijden. De kooi mag dus niet in de keuken staan, maar denk ook aan bijvoorbeeld gourmetpannetjes! Ook andere dampende stoffen zoals schoonmaakmiddelen, geurkaarsen, deodorant, haarlak of vloeienspray kunnen schadelijk zijn voor vogels.

Sommige ziekten, zoals de papegaaienziekte, behoren tot de zogenaamde zoönosen: ze zijn ook op mensen overdraagbaar.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is geen speciale ervaring nodig. Wel dient u zich van tevoren goed te informeren. Voor wie er zich echt in wil verdiepen zijn er cursussen over gedrag van papegaaiachtigen.

Kosten

De aanschafprijs voor een dwergpapegaai hangt af van de soort, maar ligt gemiddeld tussen de 15 en 25 euro, de minder vaak voorkomende soorten zijn duurder. Vaak worden koppels aangeboden. Pellets zijn er in vele soorten, bij organische pellets moet u rekenen op een prijs vanaf € 0,20 per vogel per dag. Daar komen dan nog de groenten, het fruit, de noten en

het zadenmengsel bij. De kosten voor bodembedekking zijn gering. Uiteraard zijn er aanschafkosten voor een kooi of volière. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt. Bovendien wordt aangeraden een jaarlijkse gezondheidscheck te laten doen.

Bijzonderheden

- De beste tijd om een dwergpapegaai aan te schaffen is na de ruiperiode, omstreeks oktober/november. Kies een dier dat in gevangenschap is geboren en geen wildvang, wildvang dieren zijn sneller ziek en minder aangepast aan het leven als huisdier.
- Papegaaiachtigen koopt u het beste bij een kweker die aangesloten is bij de NBVV, de ANBVV of één van de andere bonden, of bij Pakara. Deze overkoepelende organisatie van papegaaieliefhebbers en –kwekers geeft namelijk een kwaliteitscertificaat uit, en heeft ook model koopovereenkomsten. Aangesloten kwekers houden zich aan de richtlijnen, leveren hun jonge vogels getest en gesocialiseerd af, en begeleiden de nieuwe eigenaars. Zij zullen u ook richtlijnen over verantwoorde voeding verschaffen. U kunt een dwergpapegaai ook bij een goede dierenspecialzaak kopen.
- Om ernstige problemen te voorkomen koopt u altijd een jong dat zelfstandig eet.
- Dwergpapegaaien zijn niet ernstig bedreigd, en er mag op beperkte schaal in gehandeld worden. De enige dwergpapegaai die niet op een CITES-lijst voorkomt, is de Agapornis roseicollis. Bij alle overige dwergpapegaaien moet u CITES

papieren krijgen bij aankoop, zij staan in CITES bijlage II. CITES regelt de internationale handel in bedreigde dieren en planten. De handel in en het bezit van beschermde dieren is aan strikte regels gebonden. Kijk voor meer informatie op de website van CITES: www.cites.org.

- Laat kinderen nooit alleen met huisdieren!

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl

Het LICG is hét informatiepunt voor het 'houden van huisdieren'. Deze stichting geeft onafhankelijke en betrouwbare informatie over het op een verantwoorde wijze kopen en verzorgen van huisdieren. Deze informatie is op de meest recente inzichten gebaseerd en wordt bovendien wetenschappelijk getoetst. Door het bieden van informatie en het organiseren van campagnes, levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

L I C G